

ΑΘΗΝΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

(ΕΒΡΑΒΕΥΘΗ ΥΠΟ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ)

ΤΟΜΟΣ ΕΞΗΚΟΣΤΟΣ ΕΚΤΟΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΤΥΠΟΙΣ ΜΗΝΑ Δ. ΜΥΡΤΙΔΟΥ
1962

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΔΕΛΤΙΟΝ ΑΝΑΛΥΤΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ 1961

1. Ν. Π. Ἀνδριώτη, καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, *Τὸ ἰδιῶμα τοῦ Λιβισιοῦ τῆς Λυκίας*. Ἐκδόσεις τοῦ Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν. Διεύθυνση Μέλπωσ Μερλιέ. Ἐκδίδεται μετὰ τὴν ἐνίσχυση τοῦ ἑπαθλοῦ « Πέτρου Μπακάκου », Ἀθήνα 1961, σσ. 125.

Ὁ σ. ἐν ἀρχῇ (σ. 11 - 15) κάμνει μίαν διαλεκτολογικὴν τοποθέτησιν τοῦ ἰδιώματος τοῦ Λιβισίου. Τὸ ἰδιῶμα εἶναι ἄσχετον πρὸς τὰ βόρεια καὶ νότια ἰδιώματα τῆς Ἑλλάδος καὶ παρουσιάζει στενοὺς δεσμοὺς πρὸς τὰ Μικρασιατικὰ (Πόντου, Καππαδοκίας, Φαράσων καὶ Σίλλης) καὶ πρὸς τὰ τῶν Δωδεκανήσων καὶ Κύπρου. Ὁ σ. καταγράφει ἰδιαιτέρως τὰ κοινὰ ταῦτα γνωρίσματα.

Ἀκολουθεῖ κατόπιν ὡς *Πρῶτον Μέρος* (σ. 19 - 56) Ἡ φωνητικὴ τοῦ ἰδιώματος, ὅπου ἐξετάζονται λεπτομερῶς καὶ ἐπὶ τῇ βάσει πλουσίου ὕλικου α) *Δι παθήσεις τῶν φωνηέντων* (σ. 19 - 39), δηλ. ἀνάπτυξις, κώφωσις τῶν ἀτόνων ε εἰς ι καὶ ο εἰς υ, τροπὴ τοῦ τονιζομένου -ῶ εἰς -οῦ, ἐναλλαγὴ ἀτόνων ι καὶ υ μετὰ τονούμενα ε καὶ ο, ἀφομοιώσις, ἀφαίρεσις ἀρκτικῶν φωνηέντων, ἀποβολή, συναλοιφή, ἀπόδοσις τῶν τουρκικῶν φωνηέντων καὶ τονισμός. β) *Δι παθήσεις τῶν συμφώνων* (σ. 41 - 56), δηλ. ἡ διατήρησις τοῦ τελικοῦ -ν, σποραδικὴ διατήρησις τῶν συμφωνικῶν συμπλεγμάτων κτ, πτ, ἀνάπτυξις συμφώνων, διπλᾶ ὅμοια σύμφωνα, ἀλλοιώσις συμφώνων, μετάθεσις συμφώνων, ἀνομοιώσις, ἀφομοιώσις συμφώνων, ἀποβολὴ συμφώνων, ἀπόδοσις τῶν τουρκικῶν καὶ ἰταλικῶν συμφώνων.

Ὡς *Δεύτερον Μέρος* (σ. 59 - 82) ἐξετάζεται ἡ *Μορφολογία* τοῦ ἰδιώματος, ὅπου μελετᾶται α) τὸ *Ὄνομα* (ἀλλαγὴ γένους, μεταπλασμοί, ἄρθρον, κλίσις ὀνομάτων). β) *Τὸ ρῆμα* (ἀρχαϊσμοί, μεταπλασμοί, ἀΰξεις, κλίσις τοῦ ρήματος). γ) *Παραγωγή* (καταλήξεις - ὑποκοριστικά). δ) *Σύνθεσις* (πρῶτον συνθετικὸν οὐσιαστικόν, πρῶτον συνθετικὸν ἐπίθετον ἢ ἐπίρρημα, πρῶτον συνθετικὸν ρῆμα, πρῶτον συνθετικὸν πρόθεσις).

Ὡς *Τρίτον Μέρος* (σ. 85 - 87) ἐξετάζεται ἡ *Σύνταξις* εἰς τὸ ἰδιῶμα [συντακτικαὶ ἰδιορρυθμίαι].

Τὸ *Τέταρτον Μέρος* (σ. 91 - 103) ἀποτελεῖ τὸ *Λεξιλόγιον* εἰς τὸ ὁποῖον καταγράφονται ἰδιαιτέρως τὰ οὐσιαστικά, τὰ ἐπίθετα, τὰ ρήματα, αἱ ἀντωνυμίαι, τὰ ἐπιρρήματα, τὰ ἐπιφωνήματα, αἱ στερεότυποι φράσεις καὶ αἱ τουρκικαὶ λέξεις. Ἀκολουθεῖ (σ. 104 - 106) ἐν *Διαλεκτικῶν κείμενον* καὶ τέλος *Πίναξ Πραγμάτων* (σ. 107 - 109), *Πίναξ Λέξεων* (σ. 109 - 121) καὶ *Πίναξ ξένων λέξεων* (σ. 121 - 122). Ἡ ἐργασία αὕτη εἶναι ὑποδειγματικὴ καὶ μοναδικὴ διὰ τὴν μελέτην τοῦ ἰδιώματος τοῦ Λιβισίου.

2. *Annali*, III (1961), σσ. 267. Napoli. Istituto Orientale di Napoli. Sezione Linguistica.

Εἰς τὸν παρόντα τόμον συνεργάζονται οἱ: W. B e l a r d i, AXŠ - AINA -, AXŠA - INA - O A - XŠAI - NA - ?, σ. 1 - 39. R. G u s m a n i, Il Suffisso -tjo- di aggettivi «locali» e la sua diffusione nelle lingue Indoeuropee, σ. 41 - 58. M. D u r a n t e, Etrusco e lingue Balcaniche. Le glosse Tirreniche in Esichio, σ. 59 - 77. W. R. S c h m a l s t i e g, Lithuanian nouns in -ýs, σ. 79 - 88. M. K r e p i n s k ý, L'expression du prohibitif Latin dans les langues romanes, σ. 89 - 98. A. R o s e t t i, Sur le système vocalique du Roumain, σ. 99 - 103. E. P. H a m p, An Albanian alphabet of Demetrio Camarda, σ. 105 - 108. G. B. P e l l e g r i n i, Terminologia geografica Arabia in Sicilia, σ. 109 - 201. G. O m a n, I prestiti semantici nell'Arabo Moderno, σ. 203 - 236. G. P e t t e n a t i, Su alcuni riflessi del discorso interiore nel discorso scritto, σ. 237 - 246. E. S c h w e n t n e r, Eine anscheinend unbekannte schrift über den ursprung von sprache und schrift, σ. 247 - 249.

*Ακολουθοῦν βιβλιοκρισίαι τῶν: P. M e r i g g i, Festschrift Johannes Friedrich edita da R. von Kienle, A. Moortgat, H. Otten, E. von Schuller e W. Zaumseil, Heidelberg, C. Winter, 1959, 505 pp., σ. 251 - 254. M. M a y r h o f e r, Heinz Mode, Das Frühe Indien (= Grosse Kulturen der Frühzeit, Neue Folge). Zürich, Fretz und Wasmuth Verlag, 1959, 267 Seiten, 96 Tafeln, 2 Farbtafeln, 52 Abbildungen, 3 Korten, σ. 254 - 255. V. P i s s a n i, Klaus Ludwig Janert, Verzeichnis indienkundlicher Hochschulschriften (Deutschland - Oesterreich - Schweiz), Wiesbaden, O. Harrassowitz, 1961, IX - 80 pp., σ. 256 - 257. W. B (e l a r d i), Hjalmar Frisk, Griechisches etymologisches Wörterbuch, Heidelberg, C. Winter, 1954 e. sgg. (Vol. I, 1954 - 1960, XXX + 938 pp. [α - κ]: vol. II, 1961 e sgg., I^o fasc. pp. 1 - 96 [κράββατος - λείβω], σ. 257 - 260. *Ακολουθοῦν πίνακες λέξεων, σ. 261 - 266 καὶ πίναξ περιεχομένων, σ. 267.

3. Ἄρχεῖον Πόντου, Σύγγραμμα περιοδικὸν ἐκδιδόμενον ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς Ποντιακῶν Μελετῶν, τόμος 24, Ἐν Ἀθήναις 1961, σσ. 463.

Εἰς τὸν παρόντα τόμον, ὃ ὁποῖος ἀφιερῶται εἰς *Μνήμην Ἀυτοκρατορίας Μεγάλων Κομνηνῶν 1461 - 1961* ἐπὶ τῇ 500ῃ ἐπετείῳ τῆς Ἀλώσεως τῆς Τραπεζοῦντος, περιλαμβάνονται μελέται ἱστορικαί, γλωσσικαὶ καὶ λαογραφικαὶ ὡς ἀκολούθως: Σ. Νικολαΐδης, Μνήμη Πόντου, σ. 5 - 13. Ὁδ. Λαμψίδου, Ἀπόψεις ἐπὶ τοῦ κράτους τῶν Μεγάλων Κομνηνῶν, σ. 14 - 34. † Α. Α. Παπαδοπούλου, Γλωσσικὰ παράδοξα, σ. 35 - 37. Ὁδ. Λαμψίδου, Γεώργιος ὁ Χρυσόκοκκος, ὁ ἰατρός, σ. 38 - 41. Σ. Λιανίδης, Τὸ ἐπεισόδιο Κύκλωπα - Ὀδυσσεά στὰ Ποντιακὰ παραμύθια, σ. 42 - 52. Ὁδ. Λαμψίδου, Καταγραφή τῶν διαλεκτικῶν κειμένων τοῦ Πόντου, σ. 53 - 75. Εὐστ. Ἀθανασιάδου, Λαογραφικὰ κείμενα Σαντᾶς, σ. 76 - 85. Γ. Κ. Χατζοπούλου, Παραμύθια Ἀντρεάντων Ἄνω Ἀμισοῦ, σ. 86 - 96. Anthony Bryer, The littoral of the Empire of Trebizond in two fourteenth century portolano maps, σ. 97 - 127. Γ. Κανδηλάπτη, Ὁ κῶδιξ τοῦ ἐν Ἀργυρουπόλει ναοῦ

τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, σ. 134 - 160. Γ. Κ. Χατζοπούλου, Παροιμίες καὶ παροιμιώδεις ἐκφράσεις Ἀντρεάντων Ἄνω Ἀμισοῦ, σ. 161 - 244. Γ. Ζεργελίδης, Ἑρμηνευτικά τοῦ τοπωνυμικοῦ τῆς Ἄνω Ματσούκας, σ. 245 - 290. Ὁδ. Λαμπίδου, Α. Α. Παπαδοπούλου, σ. 291 - 417. Ὁδ. Λαμπίδου, Τὸ ἱστορικὸν Λεξικὸν τῆς Ποντικῆς διαλέκτου, σ. 418 - 423. Βιβλιοκρ. Ὁδ. Λαμπίδου, Α. Ε. Βακαλοπούλου, Ἱστορία τοῦ νέου Ἑλληνισμοῦ, σ. 424 - 432. Χρονικά καὶ λοιπαὶ εἰδήσεις, σ. 433 - 462.

Τὰς γλωσσικοῦ ἐνδιαφέροντος πραγματείας βλ. εἰς τὴν οἰκείαν κατὰ συγγραφέα θέσιν.

4. Δ. Β. Βαγιακάκου, Ἄβιος - ἄβιωτική - ἄβιωτίκιον, Ἀθηνᾶ 65 (1961), 191 - 200.

Ὁ σ. ἀσχολεῖται μὲ τὴν σημασίαν τῆς λέξεως ἄβιος (= ἄκληρος), εἰς τὴν ἀρχαίαν, μεσαιωνικὴν καὶ νεοελληνικὰς διαλέκτους καὶ συνδέει πρὸς αὐτὴν τὴν ἀθησαύριστον μεσαιωνικὴν λέξιν ἄβιωτική (= ἐξοφλητικὴ ἀπόδειξις τοῦ ἄβιωτίκιου). Ἄβιωτίκιον δὲ κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους ἦτο ὁ φόρος ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ ἀποβιώσαντος ἀκλήρου. Τούτου τοῦ φόρου τὴν διάθεσιν διὰ τὴν συντήρησιν τοῦ κάστρου τῆς Μονεμβασίας καθώρισαν διὰ ἀργυροβούλων οἱ Παλαιολόγοι, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν σχετικῶν ἀποσπασμάτων τῶν λόγων τὰ ὅποια ὁ σ. παραθέτει.

5. Δ. Β. Βαγιακάκου, Ἀνθιμος Α. Παπαδόπουλος, Ἀθηνᾶ 65 (1961), 262 - 271.

Ὁ σ., βιογραφῶν τὸν ἀποθανόντα Α. Α. Παπαδόπουλον τ. διευθυντὴν τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν καὶ πρόεδρον τῆς Ἐπιτροπῆς Ποντιακῶν Μελετῶν, παραθέτει πλήρη βιβλιογραφίαν τῶν ὑπ' αὐτοῦ δημοσιευθεισῶν ἐργασιῶν. Αὗται, ἀνερχόμεναι εἰς 107 (πλὴν τῶν περὶ Πόντου ἄρθρων), εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον γλωσσικαὶ καὶ ἀναφέρονται ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὴν μελέτην τῆς νέας Ἑλληνικῆς καὶ τῶν διαλέκτων, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὴν ἐρευναν καὶ μελέτην τῆς Ποντιακῆς διαλέκτου.

6. Δ. Β. Βαγιακάκου, Δελτίον ἀναλυτικῆς γλωσσικῆς βιβλιογραφίας 1960, Ἀθηνᾶ 65 (1961), 331 - 376.

Ὁ σ., ἀποβλέπων εἰς τὴν καλυτέραν ἐνημέρωσιν τῶν περὶ τὰ γλωσσικὰ ἀσχολουμένων, δημοσιεύει βραχεῖαν περίληψιν τῶν κατὰ τὸ 1960 δημοσιευθεισῶν γλωσσικῶν πραγματειῶν κυρίως ἐν Ἑλλάδι εἴτε αὐτοτελῶς εἴτε εἰς διάφορα περιοδικά. Διὰ τὸν πληρέστερον καταρτισμὸν τῆς βιβλιογραφίας ταύτης ἀναγκαῖα εἶναι ἢ ὑπὸ τῶν συγγραφέων ἀποστολὴ δύο ἀνατύπων εἰς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ περιοδικοῦ « Ἀθηνᾶ ».

7. Δ. Β. Βαγιακάκου, Ἀρχαῖα καὶ Μεσαιωνικὰ τοπωνύμια τῆς Μάνης (Συμβολὴ τρίτη), Πελοποννησιακὰ 5 (1961), 161 - 179.

Ὁ σ. ἀσχολεῖται μὲ τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν ἐτυμολογίαν ὠρισμένων τοπωνυμίων τῆς Μάνης, τὰ ὅποια μαρτυροῦνται ἤδη ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος ἢ ἀπὸ τῆς μεσαιωνικῆς ἐποχῆς. Τοιαῦτα εἶναι τὰ Ἀρμυρὸ - Ἀρὸς - Βαρούσι - Γαρμπελέα - Διρὸ - Κορογονιάνικα - Κουλούμι - Μέζαπος - Μέσσαπος - Ὀρογκα - Χωσιάρι.

8. D. Vayacasos, Constantin J. Amantos (1874 - 1960), *Onoma* 8 (1958/59) [1960 - 1961], Louvain, σ. 481 - 487.

Ὁ σ., βιογραφῶν τὸν ἀποθανόντα καθηγητὴν τῆς Βυζαντινῆς Ἱστορίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν καὶ ἀκαδημαϊκὸν Κωνσταντῖνον Ἀμαντινόν, σημειώνει κυρίως τὰς γλωσσικὰς καὶ τοπωνυμικὰς μελέτας αὐτοῦ. Ἰδιαιτέρως ὡς πρὸς τὰ τοπωνύμια παρατηρεῖ ὅτι ὁ Ἀμαντος ὑπῆρξεν ἐν Ἑλλάδι ὁ θεμελιωτὴς τῆς σπουδῆς αὐτῶν καὶ ἐνθερμος μελετητὴς των. Ἐν τέλει δημοσιεύει κατάλογον τῶν γλωσσικῶν καὶ τοπωνυμικῶν ἐργασιῶν τοῦ Ἀμάντου μετὰ παρεμβολῆς καὶ τῶν κυριωτέρων ἱστορικῶν πραγματειῶν του.

9. D. Vayacasos, Noms de famille neogrecs derivant de mots signifiant des grades, titres et offices ecclesiastiques, *Vie Congrès International de sciences Onomastiques, Actes et Mémoires*, τόμ. III, München 1961, σ. 753 - 761.

Ὁ σ. ἐξετάζει τὸν σχηματισμὸν τῶν νεοελληνικῶν ἐπωνύμων ἐκ τῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ διατηρουμένων τίτλων καὶ ἀξιωματίων. Δηλ. ἐκ τῆς συνεκφορᾶς τοῦ τίτλου ἢ τοῦ ἀξιώματος μετὰ τοῦ ὀνόματος ἢ τοῦ ἐπιθέτου ἢ τοῦ πλήρους ὀνόματος, ἐπεβλήθη ὑπὸ μορφὴν παρωνυμίου κατ' ἀρχὰς ὁ τίτλος εἰς τὸ ἐν ἑξ αὐτῶν καὶ ἐμορφώθη οὕτω τὸ νέον ἐπώνυμον, τὸ ὁποῖον καὶ ἐπεκράτησεν ὡς χαρακτηριστικώτερον. Ὁ σ. παραθέτει ἀλφαβητικῶς μίαν σειρὰν ἐπωνύμων, ὅπου ὁ τίτλος εἶναι ἀμετάβλητος ὡς ἐπώνυμον καὶ μίαν σειρὰν, ὅπου τὸ ἐπώνυμον σχηματίζεται ἐκ τῆς λέξεως τῆς δηλούσης τὸν τίτλον διὰ μιᾶς παραγωγικῆς καταλήξεως.

Πβ. Τοῦ αὐτοῦ σχετικὴν ἐκτενῆ μελέτην ἐν Ἀθηνᾶ 63 (1959), 195 - 245.

10. Δ. Β. Βαγιακάκου, Ἀρχαιοπινῆ τινα γλωσσικὰ ἐκ Κυκλάδων, *Ἐπειρ. Ἐταιρ. Κυκλαδικῶν Μελετῶν*, Ἐν Ἀθήναις, τόμ. Α' (1961), 593 - 599.

Ὁ σ. ἀσχολεῖται μὲ τὴν ἔτυμολογίαν καὶ σημασίαν τῶν λ. *τσιμίσι* - *τσιμὸς* (καλαθίσκος ἐκ βρούλλων πρὸς ἐναπόθεσιν τυροῦ), αἰτινες ἀπαντοῦν ἐν Νάξῳ. Ἀνάγει αὐτὰς εἰς τὸ ἀρχαῖον *κημὸς* καὶ συνεξετάζει τὰ ἀνάλογα ἐξ ἄλλων μερῶν τῆς Ἑλλάδος. Ὁμοίως πραγματεύεται καὶ περὶ τῶν λ. *ἡγεμόνας* (ἀρχηγὸς τοῦ σμήνου μελισσῶν) καὶ *γραμμὸς* (= γράψιμον) [σχηματισμὸς ἐν Νάξῳ ὀνομάτων εἰς -μὸς δηλούντων τὴν διάθεσιν τοῦ ρήματος].

11. Κατίνας Ν. Βεῖκου - Σεραμέτη, Ἐπιβάτες (εἰκόνες ποῦ δὲ σβήνουν). Ἱστορία, ἦθη καὶ ἔθιμα. Γλωσσάριο. Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ 26ου τόμου τοῦ Ἀρχείου τοῦ Θρακικοῦ Λαογραφικοῦ καὶ Γλωσσικοῦ Θησαυροῦ 1961, Ἀθῆναι 1961, σσ. 155.

Πρόκειται περὶ ἐργασίας ὑποβληθείσης εἰς τὸν Διαγωνισμὸν τῆς ἐν Ἀθήναις Γλωσσικῆς Ἐταιρείας τῷ 1951. Περιλαμβάνει ποικίλον ὑλικὸν ἀναφερόμενον εἰς τὸ χωρίον < Ἐπιβάτες > τῆς Προποντίδος ἀπὸ ὅπου οἱ κάτοικοι ἔφυγαν τῷ 1922.

Ἡ σ. δίδει μερικὰς ἱστορικὰς πληροφορίας περὶ τῆς κομποπόλεως Ἐπιβάτες, παρέχει ποικίλον καὶ εἰς ἰδιωματικὸν λόγον ὑλικὸν καὶ ἀπὸ τῆς σελ. 70 κέξ. ἀσχολεῖται μὲ τὸ γλωσσικὸν ἰδίωμα τοῦ τόπου. Κατὰ πρῶτον σημειώνει

(σ. 70 - 75) γραμματικές τινες παρατηρήσεις και εἶτα (σ. 75 - 150) Γλωσσάριον (λέξεις και παροιμιώδεις φράσεις) ἀλφαβητικῶς. Παραλλήλως πρὸς ἐκάστην λέξιν ἀναγράφει και τὰ ἀναγκαῖα διὰ τὴν σημασίαν διαλεκτικὰ παραδείγματα. Τὸ ἰδίωμα εἶναι βόρειον μὲ ἀποβολὴν φωνηέντων χωρὶς κώφωσιν. Εἰς τὸ τέλος καταγράφει τὰς ἐκκλησίας και τὰ ἀγιάσματα (σ. 151 - 152) και τὰ τοπωνύμια (σ. 152 - 153). Τὸ βιβλίον κοσμοῦν εἰκόνες και σκίτσα.

12. Χαρ. Διαπούλη, Ἐνδημικά φυτὰ τῶν Κυκλάδων νήσων, Ἐπει. Ἐταιρ. Κυκλαδικῶν Μελετῶν, Ἐν Ἀθήναις, τόμ. Α' (1961), 159 - 174.

Ὁ σ., μετὰ μίαν γεωγραφικὴν τοποθέτησιν τῶν Κυκλάδων και ἀναγραφὴν τῶν βοτανικῶν ἐρευνῶν εἰς τὰς νήσους ὑπὸ διαφόρων βοτανολόγων, καταγράφει (σ. 170 - 174) μὲ τὰ λατινικὰ ὀνόματά των τὰ σπουδαιότερα γενικῶς ἐνδημικά φυτὰ τῶν Κυκλάδων, ἅτινα ἀνήκουσιν εἰς τὰς οἰκογενεῖας Ranunculaceae, Papilionaceae, Papaveraceae, Cruciferae, Caryophyllaceae, Umbelliferae, Primulaceae, Borraginaceae, Labiatae, Rubiaceae, Campanulaceae, Compositae και Lilaceae.

13. Ἐπετηρίς Ἐταιρείας Κυκλαδικῶν Μελετῶν, Διευθυντῆς Στυλιανὸς Γ. Κορρὲς καθηγ. Πανεπιστημίου, τόμ. Α', Ἐν Ἀθήναις 1961, σσ. 680.

Εἰς τὸν παρόντα τόμον περιλαμβάνονται ποικίλου ἐπιστημονικοῦ ἐνδιαφέροντος πραγματεῖαι ὡς ἀκολούθως: Στ. Κορρὲ, Κυκλάδες, σ. 9 - 31. Θ. Σπεράντσα, Ὁ Γρηγόριος Κωνσταντᾶς ὡς ἔφορος τῆς Παιδείας ἀνὰ τὰς Κυκλάδας, σ. 32 - 140, Σ. Μαρινάτου, Ἡ ἠφαιστειακὴ καταστροφὴ τῆς Μινωϊκῆς Κρήτης, σ. 141 - 158, Χ. Διαπούλη, Ἐνδημικά φυτὰ τῶν Κυκλάδων νήσων, σ. 159 - 174, Εὐαγγ. Σταμάτη, Ὁ μαθηματικὸς Θυμαρίδας ὁ Πάριος και τὸ Θυμαρίδειον Ἐπάνθημα, σ. 175 - 180, † Ἐπισκόπου Διον. Ψαριανοῦ, Ὁ Δημήτριος Πασχάλης ὡς θρησκευτικὸς και ἠθικὸς ἄνθρωπος, σ. 181 - 214, Δ. Πασχάλη, Κατάκτησις τῶν Κυκλάδων ὑπὸ τῶν Τούρκων, σ. 215 - 233, Τοῦ αὐτοῦ, Αἱ Κυκλάδες ὑπὸ τοὺς Ρώσους (1770 - 1774), σ. 234 - 292, Α. Δρακάκη, Τὸ πρῶτον μνημεῖον τοῦ ἀτάφου ἀγωνιστοῦ, σ. 293 - 317, Δ. Κουτσογιαννοπούλου, Φερεκύδης ὁ Σύριος, σ. 318 - 346, Δ. Οἰκονομίδου, Ἀθανάσιος ὁ Πάριος (1721 - 1813), σ. 347 - 422. Ἀθ. Πρωτονοταρίου, Ὁ κόμης de Gobineau περὶ Νάξου και Ἀντιπάρου, σ. 423 - 447, Α. Κανακάρη, Ἀριστομένης Προβελέγγιος, σ. 448 - 478, Ζ. Φραγκίσκου, Περὶ τῶν ὀνομάτων τῆς νήσου Νάξου, σ. 479 - 483, † Μητροπ. Στ. Κορνάρου, Ὁ Βυζαντινὸς ναὸς τῆς Παναγίας τῆς Σεριφου, σ. 484 - 486. Δ. Ἀλιπράντη, Ἡ συμβολὴ τῶν Κυκλάδων εἰς τὸν Ἑλληνικὸν πολιτισμόν, σ. 487 - 507, Ἰερων. Κοτσώνη, Πῶς εἶδε τὴν Τήνον ὁ José de Pitton Tournafort, σ. 508 - 514, Στ. Ἡμελλου, Περὶ τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Νάξῳ ἐθίμου τοῦ « τρυποπεράσματος », σ. 515 - 528, Σίμ. Συμεωνίδου, Ἀνέκδοτα ἔγγραφα τῆς Δημογεροντίας Σίφνου, σ. 529 - 532, Ἀγγ. Γαλανοπούλου, Περὶ τοῦ μεγέθους και τῆς γεωγραφικῆς θέσεως τῆς Ἀτλαντίδος, σ. 533 - 552, Ἀντ. ΚατσοUROῦ, Στατιστικὰ Πάρου, σ. 533 - 559, Ν. Μελανίτου, Νικόλαος Ἐξαρχόπουλος, σ. 560 - 572, Ἰω. Βογιατζίδου, Ἐπιβιώσις ἀρχαίων ἀγροτικῶν ἐορτῶν εἰς τὰς Κυκλάδας, σ. 573 - 592, Δ. Β.

Βαγιακάκου, 'Αρχαιοπινῆ τινα γλωσσικά ἐκ Κυκλάδων, σ. 593 - 599, Ν. Κοντολέοντος, 'Η Μυκηναϊκὴ Νάξος, σ. 600 - 608. Βιβλιοκρισίαι, σ. 609 - 617, Νεκρολογίαί 618 - 622, Λοιπαὶ Εἰδήσεις, σ. 627 - 680.

Τὰς ἐκ τῶν ἀνωτέρω γλωσσικὰς πραγματείας βλ. ἀναλυτικώτερον εἰς τὴν οἰκείαν κατὰ συγγραφεὰ θέσιν τοῦ παρόντος Δελτίου.

14. Γ. Ζερζελίδη, Τοπωνυμικὴ τῆς Ἐνω Ματσούκας, *Ἀρχεῖον Πόντου* 23 (1959) [1961 ἀνάτυπον], σσ. 87 - 187 + δύο χάρται.

Ὁ σ. ἐπὶ τῇ βάσει πολλῶν πληροφοριῶν δίδει ἐνταῦθα τὸ τοπωνυμικὸν ἔνδεκα χωρίων, ἐκ τῶν 70 τῆς Ματσούκας, τὰ ὅποια ἀποτελοῦν ἰδίαν διοικητικὴν διαίρεσιν, τὴν τῆς Ἐνω Ματσούκας. Ἡ καταγραφή τῶν τοπωνυμίων γίνεται κατὰ χωρία χωρὶς ἀλφαβητικὴν σειρὰν. Εἶναι προσδιοριστικὴ τοῦ τόπου καὶ χαρακτηριστικὴ εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ τοπωνυμίου. Ἰδιαιτέρως καταγράφει κατὰ χωρία τὰ ἀγιώνυμα τοπωνύμια. Ἐν τμήμα τῆς ἐργασίας αὐτῆς εἶχε δημοσιευθῆ παλαιότερον εἰς τὸ περιοδικὸν *Πόντος* 1 (1953), 23 - 53. Παρεμβάλλει καὶ φωτογραφίας τῶν χωρίων καὶ τῶν τόπων. Ἐν τέλει (σ. 174 - 187) δημοσιεύει καὶ ἀλφαβητικὸν εὔρετήριον τῶν τοπωνυμίων. Τὴν μελέτην κλείει μὲ δύο χάρτας, τῆς Ματσούκας καὶ τῆς Ἐνω Ματσούκας. Ἡ μελέτη αὕτη εἶναι ἡ πρώτη τοπωνυμικὴ συλλογὴ ἐκ Πόντου καὶ παρέχει λίαν ἐνδιαφέρον ὕλικόν.

15. Γ. Ζερζελίδη, Ἑρμηνευτικὰ τοῦ τοπωνυμικοῦ τῆς Ἐνω Ματσούκας, *Ἀρχεῖον Πόντου* 24 (1961), σ. 245 - 290.

Ὁ σ. παρέχει ἐρμηνεύματα, ἀναφερόμενα εἰς τὸ τοπωνυμικὸν τῆς Ἐνω Ματσούκας, συμπληρῶν οὕτω προηγουμένην σχετικὴν ἐργασίαν του. Ἰδιαιτέρως σημειώνει παρατηρήσεις τινὰς περὶ τῶν τοπωνυμικῶν καταλήξεων, αἱ ὅποια συναντῶνται εἰς τὰ τοπωνύμια αὐτά.

16. Γ. Θ. Ζώρα - Φ. Κ. Μπουμπουλίδου, Βιβλιογραφικὸν Δελτίον Νεοελληνικῆς Φιλολογίας, Γ' 1961, Ἀθῆναι 1966, σσ. 67. [Σπουδαστήριον Βυζαντινῆς καὶ Νεοελληνικῆς Φιλολογίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν].

Τὸ τεῦχος τοῦτο περιλαμβάνει 481 τίτλους ἐργασιῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν Νεοελληνικὴν Φιλολογίαν. Αἱ μελέται αὐταὶ ἐδημοσιεύθησαν εἴτε αὐτοτελῶς εἴτε ὡς ἄρθρα περιοδικῶν ἢ ἑφημερίδων. Τοῦ περιεχομένου τῶν μελετῶν τούτων δίδεται ἐνίοτε βραχεῖα περίληψις μετ' ἀναγραφῆς καὶ τῆς τυχόν γενομένης περὶ αὐτῶν κριτικῆς. Ἐνίοτε ἀναγράφονται καὶ τινες παρατηρήσεις ἢ συμπληρώσεις ὥστε νὰ δίδεται πλήρες κατατοπιστικὸν διάγραμμα εἰς τὸν ἀναγνώστην.

Ἡ κατάταξις τῆς ὕλης εἶναι κατὰ εἰδολογικὸν περιεχόμενον ὅπως καὶ εἰς τὸ προηγούμενον τεῦχος [βλ. Ἀθηνᾶ 65 (1961), σ. 343 - 344]. Εἰς τὸ τέλος οἱ πίνακες συγγραφέων τῶν ἁρθρῶν καὶ κυρίων ὀνομάτων τῶν ἁρθρῶν τῆς βιβλιογραφίας καθιστοῦν τὸ τεῦχος λίαν εὐχρηστον καὶ πολύτιμον διὰ τὸν μελετητὴν τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας.

17. Σ. Κ. Καρατζᾶ, Δημοσάρι, Εὐβοϊκὸν τοπωνύμιον Βυζαντινῆς καταγωγῆς, *Ἀρχεῖον Εὐβοϊκῶν Μελετῶν* 8 (1961), 113 - 121.

Ὁ σ. ἀνάγει τὸν τύπον *Δημοσάρι* εἰς τὸ οὐσιαστικοποιηθὲν βυζαντινὸν ἐπίθετον *δημοσιάριος* (οὐδ. *δημοσιάριον*) δηλ. ὁ κατὰ τὸν 10^{ον} αἰῶνα πάροικος τοῦ βυζαντινοῦ κράτους καὶ ὑπόχρεως φορολογικῶς ἔναντι αὐτοῦ.

18. Μ. Κοκολάκη, Ἑρμηνευτικά εἰς τὸν Ἐπίκτητον, Ἀθηνᾶ 65 (1961), 11 - 24.

Ὁ σ. ἀσχολεῖται ἐνταῦθα μὲ τὰ ἑξῆς χωρία ἐκ τῶν Διατριβῶν τοῦ Ἐπίκτητου: α) I, 28, 31 *ἔμοι δὲ μὴ ἀρκῆ*, ἔνθα ἀναιρεῖ τὸν εἰς τὰς ἐκδόσεις ὀβελισμόν τοῦ ἀρνητικοῦ μὴ, β) I, 29, 30 - 40, ἔνθα ἐπισημαίνει τὴν ιδιωματικὴν χρῆσιν τῶν λέξεων *ὑπόθεσις*, *προτείνειν*, *μελετᾶν*, γ) I, 29, 41 - 43, ἔνθα διαφωτίζει τὸ περιεχόμενον τῆς προτάσεως κοινὰ γὰρ ἔχουσι τὰ ἄλλα ἀμφοτέρω διακρίνων τὴν «φωνήν» ὡς τὴν κατ' Ἐπίκτητον εἰδοποιὸν διαφορὰν μεταξὺ «τραγωδοῦ» καὶ «γελωτοποιοῦ», δ) II, 24, 23 ἔνθα ἐρμηνεύει τὸν ὄρον *ἀρχιερεὺς* ὡς δηλοῦντα τὸν ἀξιωματοῦχον τῆς αὐτοκρατορικῆς λατρείας καὶ ε) III, 14, 1 - 2, ὅπου διὰ τῆς λέξεως *τραγωδοὶ* νοεῖ τοὺς χορευτὰς καὶ ὄχι τοὺς ὑποκριτὰς μιᾶς τραγωδίας καὶ προσάγει ἐπιχειρήματα ὑπὲρ τῆς διορθώσεως τοῦ *κακοὶ ἀντὶ καλοὶ*.

19. Ν. Γ. Κοντοσοπούλου, Δύο συνθηματικὰ γλωσσάρια ἀπὸ τὸ χωρίον Διακόπι Δωρίδος, Ἀθηνᾶ 65 (1961), 210 - 229.

Ὁ σ., μετὰ μίαν βραχεῖαν εἰσαγωγὴν διὰ τὴν δημιουργίαν καὶ ἀνάπτυξιν τῶν συνθηματικῶν γλωσσῶν, ἐξετάζει τὴν συνθηματικὴν γλῶσσαν τῶν ραπτῶν καὶ τῶν οἰκοδόμων τοῦ χωρίου Διακόπι τῆς Δωρίδος, δηλ. τὰ *ράφτικα* καὶ *μαστόρικα*. Σημειώνει ἐνίας παρατηρήσεις, ἰδίᾳ ὡς πρὸς τὸ σημασιολογικὸν μέρος, καταγράφει δάνεια ἐκ τῆς τουρκικῆς γλώσσης καὶ παρατηρεῖ ὅτι καὶ τὰ δύο ἰδιώματα εἶναι ἐν καὶ τὸ αὐτὸ μὲ ὀλίγας παραλλαγὰς εἰς τὸ λεξιλόγιον τῶν κοινῶν ὄρων. Καταγράφει τὰς διαφορὰς ταύτας ὡς καὶ κείμενον ιδιωματικὸν σκωπτικοῦ περιεχομένου. Τέλος, παραθέτει φράσεις ιδιωματικὰς ἐκ τῆς γλώσσης τῶν κτιστῶν καὶ ραπτῶν καὶ ἐν συμπληρωματικὸν γλωσσάριον.

20. Ν. Γ. Κοντοσοπούλου, Κρητικὰ ἄσματα, *Λαογραφία* 19 (1961), 453 - 471.

Ὁ σ. δημοσιεύει 33 δημῶδη Κρητικὰ ἄσματα ἐκ τῶν χωρίων τῶν νομῶν Χανίων καὶ Ρεθύμνης. Ταῦτα εἶναι ἢ ἀνέκδοτα ἢ ἐνδιαφέρουσαι παραλλαγαὶ δημοσιευμένων ἤδη εἰς παλαιότερας συλλογὰς ἄσμάτων. Ὁ σ., πλὴν τῶν ἄλλων σχετικῶν πρὸς τὰ κείμενα παρατηρήσεων, σημειώνει καὶ γλωσσικὰς τοιαύτας, ἰδίᾳ τὴν ἐρμηνείαν τῶν ιδιωματικῶν λέξεων.

21. Στυλ. Γ. Κορρέ, Κυκλάδες, *Ἐπει. Ἐταιρ. Κυκλαδικῶν Μελετῶν*, Ἐν Ἀθήναις 1 (1961), 9 - 31.

Ὁ σ. ἐξετάζει τὰ κατὰ τὸν σχηματισμόν, τὸ ὄνομα καὶ τὴν Ἱστορίαν τῶν Κυκλάδων. Ἀναφέρεται εἰς γεωλογικὰ φαινόμενα ἐξ ὧν ἐπῆλθε μεταβολὴ τῆς φύσεως ἐν τῇ Μεσογείῳ συμφώνως πρὸς τὰς γραπτὰς παραδόσεις καὶ ἀναγράφει εἰτα τὸ μέγεθος ἐκάστης τῶν νήσων. Ἀσχολεῖται ἐκτενέστερον μὲ τὸ ὄνομα αὐτῶν ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος μέχρι σήμερον, ὅπως ἀναφέρουν αὐτὸ οἱ διάφοροι συγγραφεῖς καὶ ἰδίᾳ οἱ ἀρχαῖοι γεωγράφοι. Οὕτω, ἐκαλοῦντο *Μινωῖδες* (Ἀπολλ. Ρόδ., Ἀργ. Β, 516), *Κυκλάδες* (Ἡρόδ. 5, 30, Θουκ. 1, 4, Ἰσοκρ. 68 D κλπ. Στράβων 58, 121, Διόδ. Σικελ. 5, 84. Ἀρριανός, Πausan. κλπ.).

Κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους αἱ Κυκλάδες ἀπετέλουν ἰδίαν διοικητικὴν περιοχὴν, γνωστὴν ὡς τὸ θέμα τοῦ Αἰγαίου Πελάγους καὶ ἔκαλοῦντο *Δωδεκάνησος* (Θεοφάν. 703, 8, Κεδρην. Σύνοψ. 2, 38, 5). Ὁ σ. καταγράφει τὰ σχετικὰ χωρία τῶν ἀνωτέρω συγγραφέων εἰς τὰ ὅποια γίνεται μνεία ἐκάστης τῶν νήσων καὶ ἰδιαιτέρως. Ἐπὶ Τουρκοκρατίας αἱ νῆσοι ἔκαλοῦντο ὡς καὶ σήμερον Κυκλάδες.

22. Δ. Α. Κρεκούκια, Ἡ σύμφυσις εἰς τὸ Μεσσηνιακὸν γλωσσικὸν ἰδίωμα, *Πλάτων* 13 (1961), 258-263.

Ὁ σ. καταγράφει ἀριθμὸν τινα λέξεων διαφόρων μερῶν τοῦ λόγου αἱ ὅποια προέρχονται ἐκ συμφύσεως ἄλλων καὶ ἀπαντοῦν εἰς τὸ Μεσσηνιακὸν ἰδίωμα. Πολλοὶ ὅμως τούτων εἶναι γνωσταὶ καὶ ἐξ ἄλλων περιοχῶν τῆς Ἑλλάδος.

23. Π. Γ. Κρητικοῦ, Πατμιακὰ τοπωνύμια (Γεωγραφία, Ἱστορία, Ἑτυμολογία, Παραδόσεις), Ἀθῆναι 1961, σσ. 180. Ἡ μελέτη αὕτη εἶναι ἀνάτυπον ἐκ τῶν *Πρώτου*, *Δευτέρου* καὶ *Τετάρτου* τόμου τοῦ *Δωδεκανησιακοῦ Ἀρχείου*.

Ὁ σ. τὴν παροῦσαν συλλογὴν τοπωνυμίων κατήρτισε ἐπὶ τῇ βάσει διαφόρων ἐγγράφων πηγῶν (χαρτῶν, ἐγγράφων καὶ λοιπῶν ἐντύπων) καὶ ἐπιτοπίου ἐρεῦνης ὑπὸ τοῦ ἰδίου. Ἡ μελέτη τῆς συλλογῆς αὐτῆς δὲν ἀποτελεῖ, κατὰ τὸν συγγραφέα, τοπωνυμικὴν μελέτην ὑπὸ τὴν στενὴν τῆς λέξεως ἔννοιαν, ἀλλὰ λεπτομερῆ συγκέντρωσιν ὑλικοῦ ἀφορῶντος εἰς τὰ τοπωνύμια τῆς νήσου. Διὰ τὴν κατάταξιν τοῦ ὑλικοῦ ἠκολούθησε τὸ ὑπὸ τοῦ Σ. Κυριακίδου (*Ἑλληνικὴ Λαογραφία* 1 (1922), 385) προτεινόμενον σύστημα, δηλ. διαιρεῖ αὐτὰ εἰς 1) Τὰ ἐκ τῆς ἀρχαιότητος διατηρηθέντα, 2) Τὰ μεσαιωνικά, 3) Τὰ ἐξ ἐποικίσεως ξένων σχηματισθέντα καὶ 4) Τὰ νεοελληνικὰ ἅτινα διακρίνει εἰς δεκατέσσαρας κατηγορίας. Εἰς τὸ τέλος προσθέτει τὰ ξενόγλωσσα τοπωνύμια, τὰ ἀπαντῶντα εἰς διαφόρους περιηγητάς. Κατὰ τὴν μελέτην ἐκάστου τοπωνυμίου προσδιορίζει τὴν ἀκριβῆ θέσιν αὐτοῦ καὶ ἀναγράφει ὅσας περὶ τούτου λαογραφικὰς καὶ ἱστορικὰς εἰδήσεις γνωρίζει. Ἐνίοτε προβαίνει καὶ εἰς ἐτυμολογίας. Εἰς τὸ τέλος παραθέτει ἀλφαβητικὸν πίνακα τῶν τοπωνυμίων καὶ *Τοπωνυμικὸν χάρτην τῆς νήσου Πάτμου*.

24. Θ. Π. Κωστάκη, Τσακωνικὴ λαϊκὴ ἀρχιτεκτονικὴ, *Λαογραφία* 19 (1961), 264-324.

Ὁ σ., ἐξετάζων τὴν λαϊκὴν ἀρχιτεκτονικὴν κυρίως τοῦ Τσακωνικοῦ χωρίου (Πέρα) Μέλανα τῆς Κυνουρίας, παρέχει λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ τρόπου τῆς κατασκευῆς τῆς λαϊκῆς κατοικίας καὶ τῶν βοηθητικῶν αὐτῆς χώρων. Παραλλήλως, καθ' ὃ Τσάκων, καταγράφει μὲ ἀκρίβειαν φωνητικὴν καὶ σημασιολογικὴν τοὺς λαϊκοὺς ἀρχιτεκτονικοὺς ὄρους τῆς Τσακωνιάς καὶ τὰς σχετικὰς λαϊκὰς ἐκφράσεις. Τὴν ἐργασίαν κοσμοῦν σχέδια καὶ φωτογραφίαι. Ἐν τέλει παρατίθεται πίναξ τῶν ἰδιωματικῶν λέξεων.

25. Ὁδ. Λαμψίδου, Ἡ καταγραφή τῶν διαλεκτικῶν κειμένων τοῦ Πόντου, *Ἀρχεῖον Πόντου* 24 (1961), 53-75.

Ὁ σ. παρέχει ὀρθογραφικὰς ὁδηγίας διὰ τὴν καταγραφὴν τῶν κειμένων τῆς Ποντικῆς διαλέκτου. Αἱ ὁδηγίαι αὐταὶ ἀναφέρονται εἰς τὸ *Φωνητικὸν* (εὐφωνία - συναλοιφή - συνίξεις - ἀποβολὴ συμφώνων - ἀλλοιώσεις συμφώνων - ἀνάπτυξις συμφώνων - τσιτακισμὸς - συγκοπὴ φωνηέντων - παράσιτον ι - τονισμὸς - ἔγκλισις τόνου) καὶ *Μορφολογικὸν* (ἄρθρον - οὐσιαστικά καὶ ἐπίθετα - ἀριθμητικά - ἀντωνυμῖαι - ρῆμα - ἐπιρρήματα - προθέσεις - σύνδεσμοι - ἐπιφωνήματα). Οἱ ὀρθογραφικοὶ κανόνες ἀνέρχονται εἰς 197 καὶ διευκολύνουν τὰ μέγιστα τὸν συλλογέα καὶ μελετητὴν τῆς Ποντικῆς διαλέκτου.

26. Ὁδ. Λαμψίδου, Ἄνθιμος Α. Παπαδόπουλος, *Ἀρχεῖον Πόντου* 24 (1961), σ. 291 - 417.

Ὁ σ. εἰς τὴν μακρὰν αὐτὴν πραγματείαν δίδει μίαν πλήρη εἰκόνα τῆς προσωπικότητος τοῦ ἀποθανόντος Α. Α. Παπαδοπούλου, ὅστις ὑπῆρξε πρόεδρος τῆς Ἐπιτροπῆς Ποντιακῶν Μελετῶν, διευθυντὴς τοῦ περιοδικοῦ « Ἀρχεῖον Πόντου », συντάκτης καὶ διευθυντὴς τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ τῆς Νέας Ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ τῶν ἰδιωμάτων αὐτῆς, τοῦ ἐκδιδομένου ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

Μεταξὺ τῶν πολλῶν γλωσσικῶν πραγματειῶν τὰς ὁποίας συνέγραψε περιλαμβάνονται ἡ *Ἱστορικὴ Γραμματικὴ* καὶ τὸ *Ἱστορικὸν Λεξικὸν τῆς Ποντικῆς διαλέκτου*. Ὁ σ. εἰς τὰς σ. 403 - 416 δίδει πλήρη βιβλιογραφίαν τῶν μελετῶν τοῦ Α. Παπαδοπούλου, αἱ ὁποῖαι ἀνέρχονται εἰς 210, ἐξ ὧν αἱ πλεῖστοι εἶναι γλωσσικαί.

27. Ὁδ. Λαμψίδου, *Τὸ Ἱστορικὸν Λεξικὸν τῆς Ποντικῆς διαλέκτου*, *Ἀρχεῖον Πόντου* 24 (1961), σ. 418 - 423.

Ὁ σ. εἰς τὴν παροῦσαν μελέτην δίδει ὠρισμένας γλωσσικὰς διασαφήσεις σχετικὰς μὲ τὰς λέξεις τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ τῆς Ποντικῆς διαλέκτου, ἀπαντῶν οὕτω εἰς ἐπικρίσεις ἀναγνωστῶν τοῦ Λεξικοῦ καὶ ἀποδεικνύων τὴν ἄδικον κρίσιν αὐτῶν.

28. Β. Γ. Μανδηλαρᾶ, Ἐρευναι εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν μὴ φιλολογικῶν παπύρων, *Ἀθηνᾶ* 65 (1961), 169 - 176.

Ὁ σ. ἐξετάζει τὴν σύνταξιν τῶν τελικῶν συνδέσμων μετ' ἀπαρεμφάτου, φαινόμενον τὸ ὁποῖον ἐδημιουργήθη καὶ ἐξηπλώθη εἰς τὰ μὴ φιλολογικὰ κείμενα τῆς Ἑλληνιστικῆς ἐποχῆς. Τούτου ὅμως αἱ ρίζαι εὐρίσκονται εἰς τὰς ἐπιγραφὰς καὶ τοὺς συγγραφεῖς τοῦ 5ου καὶ 4ου π.Χ. αἰῶνος.

Τὸ ἀναλελυμένον τελικὸν ἀπαρέμφατον ἵνα (ὅπως) + ὑποτακτικῇ ἤρχισεν ἀπὸ τῆς κλασσικῆς ἐποχῆς καὶ ἐχρησιμοποιήθη κατὰ τοὺς Ἑλληνιστικούς χρόνους. Ἡ τελικὴ πρότασις ἐπεκράτησε σημαντικῶς ἐν συνεχείᾳ καὶ ἐξετόπισε τὸ ἀπαρέμφατον. Ὁ σ. ἀναφέρει σχετικὰ χωρία ἐκ παπύρων διὰ τὴν σύνταξιν τοῦ ἵνα + ὑποτακτικῇ πρὸς ἔκφρασιν ἀποτελέσματος, τοῦ ὥστε + ἀπαρεμφάτω πρὸς ἔκφρασιν ἀποτελέσματος καὶ τοῦ ἵνα (ὅπως) + ἀπαρεμφάτω πρὸς ἔκφρασιν σκοποῦ.

29. Σ. Μάνεση, Ἡ ἔννοια « Τοῦρκος » στὴν Ἑλληνικὴ γλῶσσα, *Βιομηχανικὴ Ἐπιθεώρησις*, Ἰούλιος (1961) καὶ ὡς ἀνάτυπον, σσ. 8.

Ὁ σ. ἐξετάζει ὡς ὑπόλειμμα τῆς Τουρκοκρατίας εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν τὴν σημασίαν τῆς λέξεως Τουρκος εἰς διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδος ὅπου συναντᾶται αὕτη εἴτε εἰς φράσεις εἴτε εἰς παροιμίας εἴτε εἰς στίχους ἀσμάτων. Μὲ τὸ θέμα τοῦτο παλαιότερον ἠσχολήθη λεπτομερῶς καὶ ὁ Γ. Κασάλης εἰς τὴν μελέτην του: Οἱ Τουρκοὶ ἐκ τῶν παροιμιῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, *Λαογραφία* 7 (1923), σ. 385 - 421.

30. Π. Δ. Μαστροδημήτρη, Ἐπιδράσεις τοῦ Θουκυδίδου ἐπὶ τὸν Κριτόβουλον, *Ἀθηνᾶ* 65 (1961), 158 - 168.

Ὁ σ., ἐξετάζων ἐξωτερικὰ γνωρίσματα (γλῶσσα καὶ ὕφος) τῶν δύο συγγραφέων καθὼς καὶ ἐσωτερικὰ δηλ. σχέσεις περιεχομένου τῶν δύο ἱστοριῶν, ἄγεται εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ Κριτόβουλος κατὰ τὴν συγγραφὴν τῶν ὑπὸ τοῦ Μωάμεθ τοῦ Β' πεπραγμένων ἐμιμήθη τὸν Θουκυδίδην, ἀκολουθῶν οὕτω τὴν παράδοσιν τὴν ὁποίαν ἐκαλλιέργουν καὶ ἄλλοι Βυζαντινοὶ ἱστορικοί.

Τὴν μίμησιν ταύτην εἶχον διαπιστώσει προηγουμένως καὶ ἄλλοι ἐρευνῆται.

31. *Minos*, Revista de Filologia Egea publicada bajo la dirección de Antonio Tovar - Emilio Peruzzi - Martin S. Ruiperez, Vol. VII, fasc. 1. Universidad de Salamanca 1961, σσ. 122.

Τὸ τεῦχος τοῦτο περιλαμβάνει μελέτας τῶν E. L. Bennett, *Textual Notes: Py An 607*, σ. 5 - 13. T. B. Mitford, *Un published Syllabic Inscriptions of the Cyprus Museum*, σ. 5 - 48. F. R. Adrados, *Micénico -o-i, -a-i = -oi, -ai Y la serie Fr de Pilos*, σ. 49 - 61. H. D. Ephron, *Mycenaean greek: A lesson in cryptanalysis*, σ. 63 - 100. A. Tovar, *Talleres y oficios en el Palacio de Pylos: teojo doero -ra « Domestic -A del rey »*, σ. 101 - 122.

32. Καλλιόπης Μουσαίου - Μπουγιούκου, Παροιμίες τοῦ Λιβισιοῦ καὶ τῆς Μάκρης. Εἰσαγωγή Δημ. Α. Πετροπούλου καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Ἀθήνα 1961, σσ. λα' + 473. Ἐκδίδεται μὲ τὴν ἐνίσχυση τοῦ ἑπαθλοῦ « Πέτρου Μπακάκου ». Ἐκδόσεις τοῦ Κέντρου Μικρασιατικῶν Σπουδῶν. Λυκία 1β. Διεύθυνση Μέλπως Μερλιέ.

Ὁ Δ. Πετρόπουλος προλογίζων (σελ. α' - λα') κάμνει ἐν ἀρχῇ γενικὰς τινὰς παρατηρήσεις περὶ τῆς ἀρχῆς τῶν παροιμιῶν καὶ τῆς ἀξίας (λαογραφικῆς - γλωσσικῆς - ἱστορικῆς) τῶν τοπικῶν συλλογῶν, ἐν συνεχείᾳ δὲ μίαν γεωγραφικὴν καὶ ἱστορικὴν ἐπισκόπησιν τοῦ Λιβισιοῦ καὶ τῆς Μάκρης τῆς Μ. Ἀσίας. Ἀσχολεῖται ἔπειτα μὲ τοὺς πρώτους ἐκ τῶν μερῶν τούτων, συλλογεῖς παροιμιῶν, δηλ. Μ. Μουσαῖον (1829 - 1896), Κ. Λαμέραν (1869 - 1949), Ἄνδρ. Ἰωαννίδην (1867 - 1940) καὶ Μαρίαν Λιουδάκη (1895 - 1950), ἐξαίρει τὴν συλλογικὴν ἐργασίαν τῆς Κ. Μπουγιούκου καὶ ἀξιολογεῖ τὴν ὑπ' αὐτῆς γενομένην ἐργασίαν ἐπὶ τῆς ἐκδόσεως ὅλων τῶν παροιμιῶν, αἵτινες ἀνέρονται εἰς 1510. Ἰδιαιτέρως σημειώνει τὴν συμβολὴν τῆς Μπουγιούκου ὡς πρὸς τὴν συγκριτικὴν ἐρευναν, καθ' ἣν αὕτη καταγράφει ἀναλόγους ἀρχαίας καὶ μεσαιωνικὰς παροιμίας ἢ φράσεις καὶ τὴν παραπομπὴν εἰς τοὺς οἰκείους συγγραφεῖς.

Ἐξοικονομῶν τὴν ἐπιμέλειαν τῶν παροιμιῶν (σ. 3 - 425). Μετὰ τὸ κείμενον τῆς παροιμίας παρατίθεται ἡ εἰς τὴν κοινὴν ἑλληνικὴν ἀπόδοσις τοῦ καὶ δηλοῦται ἡ περίπτωσις καθ' ἣν χρησιμοποιεῖται ἡ παροιμία. Γίνεται καταγραφή παρομοίων παροιμιῶν καὶ παραπομπὴ εἰς τοὺς συγγραφεῖς.

Εἰς τὸ τέλος (σ. 427 - 457) δημοσιεύεται λεπτομερὲς εὐρετήριο ἑξῆς λέξεων (σ. 459 - 401), Εὐρετήριο συγγραφέων καὶ συλλογῶν ὅπου ὑπάρχουν παράλληλοι παροιμιαί, Συντομογραφία (σ. 463), Βιβλιογραφία (σ. 465 - 466), Κατάλογος προσώπων τὰ ὅποια ἐβοήθησαν εἰς τὴν συλλογὴν καὶ ἐρμηνείαν (σ. 467 - 469) καὶ Παροράματα (σ. 471 - 473).

Ἄξιαν διὰ τὴν ὅλην ἐργασίαν ἔχει καὶ ἡ φωνητικὴ ἀπόδοσις τῶν παροιμιῶν εἰς τὸ ἴδιωμα τοῦ Λιβισίου καὶ τῆς Μάκρης.

33. Φ. Κ. Μπουμπουλίδου - Γ. Θ. Ζώρα, Βιβλιογραφικὸν Δελτίον Νεοελληνικῆς Φιλολογίας Γ. 1961, Ἀθήναι 1962, σσ. 67 [Σπουδαστήριον Βυζαντινῆς καὶ Νεοελληνικῆς Φιλολογίας]. Βλ. ἀνωτέρω ἀριθμ. 16.

34. Δ. Β. Οἰκονομίδου, Ἰωάννης Κ. Βογιατζίδης 1877 - 1961 (Νεκρολογία), Ἀθηνᾶ 65 (1961), 254 - 261.

Ὁ σ., δίδων βιογραφικὰ στοιχεῖα τοῦ ἐκλιπόντος καθηγητοῦ, παρέχει καὶ τὴν βιβλιογραφίαν τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτοῦ ἐργασιῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων πολλαὶ εἶναι γλωσσικαί, καθ' ὅ ὁ Βογιατζίδης ὑπηρέτησεν ὡς συντάκτης καὶ διευθυντὴς τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

35. ONOMA, Bibliographical and information bulletin — Bulletin d'information et de bibliographie [International Committee of Onomastic sciences — Comité International des sciences onomastiques. Secr. Crèn. Prof. Dr. H. d. van de Wijer], Louvain, vol. VIII (1958 - 1959), 2 (1961), σσ. 275 - 518, 3 (1961), σσ. *1 - 82.

Τὸ Δεύτερον τεῦχος περιλαμβάνει (σ. 275 - 299), ἐπιμελεῖα τοῦ H. J. van de Wijer, ποικίλας εἰδήσεις ἀναφερομένας εἰς τὴν μελέτην τῶν τοπωνυμιῶν καὶ ὀνομάτων, καὶ πληροφορίας διὰ τὸ Ὄνοματολογικὸν συνέδριον τοῦ Μονάχου (σ. 301 - 309). Ἐν συνεχείᾳ (σ. 311 - 353) δημοσιεύονται βιογραφίαι σκαπανέων τῶν ὀνοματολογικῶν σπουδῶν, ὡς τοῦ Primus Lessiak (1878 - 1937) καὶ Giovanni Flechia (1811 - 1892), ἐκθέσεις διὰ τὴν τοπωνυμιολογίαν εἰς τὴν Τσεχοσλοβακίαν καὶ Βραζιλίαν, εἰδήσεις διὰ τὰ τοπωνυμιολογικὰ συνέδρια τῶν Σλάβων εἰς Μόσχαν, Κρακοβίαν, Κίεβον καὶ Βουδαπέστην καὶ νέα ἀπὸ ὀνοματολογικὰ « Συμπόσια ». Ἀκολουθοῦν (σ. 355 - 369) βιογραφίαι τῶν Jöran Sahlgren, J. U. Hubschmied, Max Vasmer καὶ Joaquim da Silveira μετὰ σχετικῆς βιβλιογραφίας τῶν ἔργων των καὶ διάφοροι ὀνοματολογικαὶ Εἰδήσεις - Χρονικά (σ. 371 - 433). Ἐν μέγα τμήμα τοῦ τεύχους (σ. 435 - 516) εἶναι ἀφιερωμένον εἰς νεκρολογίαν — in Memoriam — ἐκλιπόντων μελῶν τοῦ Κέντρου Ὄνοματολογικῶν Σπουδῶν ἢ προσώπων ἀσχοληθέντων μὲ τὴν μελέτην ὀνομάτων ἢ τοπωνυμιῶν. Τῶν ἐπιστημόνων τούτων δημοσιεύεται πίναξ τῶν κυριωτέρων ἐργασιῶν ὡς καὶ φωτογραφία ἐπὶ πολυτελοῦς χάρτου. Μεταξὺ τῶν ἄλλων δημοσιεύεται νεκρολογία τοῦ Μ. Τριανταφυλλίδη ὑπὸ τοῦ Ν. Ἀν-

δριώτη (σ. 454 - 456) καὶ τοῦ Κ. Ἀμάντου ὑπὸ τοῦ Δ. Β. Βαγιακάκου (σ. 481 - 487).

Τὸ τρίτον τεῦχος (σ. *1 - 71) περιλαμβάνει τὴν βιβλιογραφίαν τῶν περὶ Ἀγγλικῶν ὀνομάτων καὶ τοπωνυμίων μελετῶν, τῶν δημοσιευθεισῶν μέχρι τοῦ 1959. Αὕτη ἔχει συνταχθῆ ὑπὸ τοῦ R. J. Roberts (British - Museum, London) καὶ περιλαμβάνει 1233 τίτλους.

Πβ. Δ. Βαγιακάκου, Ἀθηνᾶ 55 (1961), σ. 314 - 316.

36. Γ. Παγκάλου, Περὶ τοῦ γλωσσικοῦ ιδιώματος τῆς Κρήτης, Τόμος Τρίτος [Γλωσσάριον Α - Σ], Ἐν Ἀθήναις 1961, σσ. 528.

Εἰς τὸν τόμον τοῦτον περιλαμβάνονται: Γλωσσάριον: Λάβα - σῶχωρο (σ. 15 - 503), Συμπλήρωμα γλωσσαρίου Α - Σ (σ. 504 - 517), Πίναξ λέξεων παραλειφθεισῶν (ξένων) (σ. 519 - 521) καὶ Διορθωτέα (σ. 525 - 528).

Ὁ σ. κατὰ τὴν σύνταξιν ἀκολουθεῖ τὸν τρόπον τῆς συντάξεως τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ τῆς Ἀκαδημίας, διαιρεῖ δηλ. τὸ ἄρθρον εἰς τρία τμήματα: τὸ τυπολογικόν, τὸ ἐτυμολογικόν καὶ τὸ σημασιολογικόν. Παρέχει πλούσιον καὶ ἐνδιαφέρον ὕλικόν, ὅστε καθιστᾷ τὸ ἔργον του ἀπαραίτητον διὰ τὸν μελετητὴν τῆς Κρητικῆς διαλέκτου, ἀλλὰ καὶ διὰ πάντα μελετητὴν τῶν νεοελληνικῶν διαλέκτων.

Τινὰ τῶν ἄρθρων του ἔχουν καὶ λαογραφικὸν περιεχόμενον. Βλ. κρίσιν Δ. Β. Βαγιακάκου, Ἀθηνᾶ 65 (1961), 309 - 313.

37. Ι. Τ. Παμπούκη, Πεπεριμίξ, ὀλίγαι λέξεις ἐπὶ τῆς συνθέσεως τῶν θρησκευτικῶν βιβλίων τῆς τουρκοφώνου Ἑλληνικῆς φιλολογίας, Ἐν Ἀθήναις 1961, σσ. 27. [Κείμενα καὶ μελέται νεοελληνικῆς φιλολογίας. Διευθυντής: Καθηγητὴς Γεώργιος Θ. Ζώρας].

Ὁ σ. κάμνει λόγον περὶ τῆς εἰς τὴν τουρκικὴν δι' ἑλληνικῶν χαρακτήρων μεταφράσεως τῆς Κυριακῆς προσευχῆς καὶ διατυπώνει γενικὰς σκέψεις ἐπὶ τῆς συνθέσεως θρησκευτικῶν βιβλίων, τῶν ὑπὸ τῶν τουρκοφώνων Ἑλλήνων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας χρησιμοποιηθέντων καὶ χρησιμοποιουμένων εἰσέτι.

Καταγράφει δώδεκα τουρκοφώνους παραλλαγὰς τῆς Κυριακῆς προσευχῆς ἐκ διαφόρων πηγῶν προερχομένας καὶ σημειώνει ὅτι τὸ παλαιότερον γνωστὸν τουρκόφωνον ἑλληνικὸν βιβλίον εἶναι τὸ «Ἀπάνθισμα τῆς χριστιανικῆς πίστεως. Κιουλζάρι Ιμάνι μεσιχί», Κωνσταντινούπολις 1718. Μετὰ τὰς σχετικὰς παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν πηγῶν τῆς τουρκοφώνου ἑλληνικῆς Κυριακῆς προσευχῆς καταγράφει ἀκόμη καὶ προτεσταντικὴν τουρκόφωνον ἑλληνικὴν ἔμμετρον ἀπόδοσιν τοῦ «Πάτερ ἡμῶν», ὡς καὶ μίαν προτεσταντικὴν τουρκόφωνον ἀρμενικὴν ἔμμετρον τοιαύτην.

38. Ἀνθίμου Α. Παπαδοπούλου, πρῶην διευθυντοῦ τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, Ἱστορικὸν Λεξικὸν τῆς Ποντικῆς Διαλέκτου, τόμος Δεύτερος Μ - Ω. Ἐξεδόθη διὰ χορηγίας τοῦ Βασιλικοῦ Ἰδρύματος Ἐρευνῶν: Ἐν Ἀθήναις 1961, σσ. 559. [Ἐπιτροπὴ Ποντιακῶν Μελετῶν, περιοδικοῦ «Ἀρχεῖον Πόντου», Παράρτημα 3].

Ὁ τόμος οὗτος, διὰ τοῦ ὁποίου συμπληροῦται τὸ ὅλον ἔργον, περιλαμβάνει

νει ἄνω τῶν δέκα πέντε χιλιάδων κύρια λήμματα εἰς τὰ ὅποια πρέπει νὰ ὑπολογίσῃ κανεῖς καὶ μέγαν ἀριθμὸν ρηματικῶν παραγῶγων ὑπὸ διαφόρους διαλεκτικὰς μορφάς. Εἶναι πλούσιος εἰς παραδείγματα, φράσεις ἢ παροιμίας μετὸ σχετικὸν ἐρμῆνευμα. Τὸ ἔργον τοῦτο εἶναι τὸ πρῶτον διαλεκτικὸν λεξικὸν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης μετὰ τὰ Ἄτακτα τοῦ Κοραῆ καὶ τοὺς ἐκδοθέντας τέσσαρας τόμους τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν καὶ παρέχει μίαν σαφῆ εἰκόνα τῆς Ποντιακῆς διαλέκτου, διὰ τὴν μελέτην τῆς ὁποίας εἶναι ἀπαραίτητον. Εἶναι συντεταγμένον κατὰ τὸ πρότυπον τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Βλ. κρίσιν Δ. Β. Βαγιακάκου, Ἀθηνᾶ 65 (1961), 296 - 299.

39. Α. Α. Παπαδοπούλου, Γλωσσικὰ παράδοξα, Ἀρχεῖον Πόντου 24 (1961), σ. 35 - 37.

Εἰς τὴν μελέτην αὐτήν, ἡ ὁποία εἶναι καὶ τελευταία τοῦ σ., ἐξετάζονται φαινόμενά τινα τῆς Ποντιακῆς διαλέκτου, ὡς τὰ: Οὐσιαστικὰ ρηματικὰ εἰς -ες, Λέξεις ἀπὸ ἐκφράσεις, μεταπλασμοὶ ρημάτων, ὀνομαστικὴ ἀπὸ γενικὴν, οὐσιαστικὰ ἀπὸ ρηματικοὺς τύπους, δραστικὰ εἰς -τής, ἀντεστραμμένα σύνθετα, ταγάριν - τηγάνιν.

40. Δημητρίου Κ. Παπαδοπούλου (Σταυριώτη), Γενεαλογικὸς κώδικας τῆς κοινότητος « Σταυρί », Θεσσαλονίκη 1961, σσ. 132 [μετὰ 2 χαρτῶν καὶ 15 εἰκόνων].

Ἡ μελέτη διαιρεῖται εἰς τρία μέρη. Εἰς τὸ πρῶτον (σ. 11 - 77) ἀναγράφεται ὁ Γενεαλογικὸς κώδικας τῆς κοινότητος Σταυρί, ὅπου ὁ σ. καταγράφει ὅλα τὰ ὀνόματα τῶν μελῶν τῶν χριστιανικῶν καὶ κρυπτοχριστιανικῶν οἰκογενειῶν κατὰ ἔνορίαν. Ἐν συνεχείᾳ παραθέτει τὸ οἰκογενειακὸν δένδρον ἐκάστης « γενιᾶς ». Ἡ τοιαύτη ἀπογραφή περιλαμβάνει 2 - 6 γενεάς. Εἰς τὸ δεῦτερον μέρος (σ. 79 - 127) ἡ ἀναγραφή τῶν Σταυριωτῶν περιλαμβάνει τὴν περίοδον τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας ἀπὸ τοῦ 1924 μέχρι σήμερον. Καταγράφει τοὺς Σταυριώτας ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη, ὅπου οὗτοι ἐγκατεστάθησαν. Οὕτω συνδέει τὸ παλαιὸν μετὸ νέον Σταυρί. Τὸ ὅλον ἔργον εἶναι δεῖγμα εὐσυνειδήτου ἐργασίας καὶ λεπτομεροῦς ἐρεύνης, ὅμοιον τοῦ ὁποίου, καθ' ὅσον γνωρίζω, δὲν ἔχομεν διὰ κανένα τμῆμα τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Παρέχει ἀξιόλογον ὀνοματολογικὸν ὕλικόν. Βλ. κρίσιν Δ. Β. Βαγιακάκου, Ἀθηνᾶ 65 (1961), 300 - 309.

41. Ρωμανοῦ τοῦ Μελωδοῦ, Ὕμνοι. Ἐκδοσις κριτικὴ. Τόμος Τέταρτος. Ὕμνοι ΛΖ' - ΜΘ' (Ἐν Παραρτήματι Ὕμνοι Ν' - ΝΓ'). Μετ' εἰσαγωγῆς, σχολίων, μεταφράσεως καὶ πινάκων. Ἀφιέρωμα εἰς Ν. Β. Τωμαδάκη, Ἀθῆναι 1959 - 1961, σσ. 560.

Οἱ συμμετέχοντες εἰς τὴν ἔκδοσιν ταύτην εἶναι οἱ Ν. Κοντοσόπουλος (Ὕμνος ΛΖ', Κοντάκιον τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, σ. 3 - 36), Ἀγνή Βασιλικοπούλου (Ὕμνος ΛΗ', Κοντάκιον εἰς τὴν Ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου, σ. 39 - 79), Ἰνῶ Μιχαηλίδου (Ὕμνος ΛΘ', Κοντάκιον εἰς τὰς δέκα Παρθένους, σ. 83 - 102), Δ. Δημήτρινας (Ὕμνος Μ', Κοντάκιον

τῆ ἐπαύριον τῶν Φώτων, σ. 105 - 182), Ν. Λιβαδάρας (ᾠδὸς ΜΑ', Ψαλμὸς τοῦ κυροῦ Ρωμανοῦ εἰς τὴν αἰμόρρουν, σ. 185 - 205), Β. Μανδηλαράς (ᾠδὸς ΜΒ', ᾠδὸς εἰς τὴν Ἀνάστασιν, σ. 209 - 230), Α. Παπαδόπουλος (ᾠδὸς ΜΓ', ᾠδὸς εἰς τὸν πειρασμὸν τοῦ Ἰωσήφ, σ. 233 - 295), Δ. Κούτρας (ᾠδὸς ΜΔ', Κοντάκιον τῆ ἱστράδι τῆς Μεσονησίμου, σ. 299 - 331), Χ. Παπάζογλου (ᾠδὸς ΜΕ', Κοντάκιον εἰς τοὺς πέντε ἄρτους, σ. 335 - 374), Σ. Οἰκονόμου (ᾠδὸς ΜΣ', Κοντάκιον εἰς τὴν τριήμερον Ἀνάστασιν, σ. 377 - 385), Ἡβη Ἀντωνοπούλου - Δανιήλ (ᾠδὸς ΜΖ', ᾠδὸς εἰς τὸν προφήτην Ἡλίαν, σ. 417 - 455), Δ. Κουτρομπᾶς (ᾠδὸς ΜΗ', Κοντάκιον κατανουκτικὸν τῆ τετάρτη τῆς Β' ἑβδομάδος τῶν νηστειῶν, σ. 459 - 500), Κ. Μανάφης (ᾠδὸς ΜΘ', Εἰς τὴν προσκύνησιν τοῦ τιμίου Σταυροῦ τῆ Παρασκευῆ τῆς Μεσονησίμου, σ. 503 - 539), Σ. Κουρούσης, Πίνακες: Α' Κυρίων ὀνομάτων. Β' Γλωσσικοί: Λεξιλόγιον, σ. 545 - 550, Ἀδόκιμοι γραμματικοὶ τύποι, σ. 550 - 551, Ἀσυνήθεις συντάξεις ρημάτων, σ. 551, Διάφορα συντακτικὰ φαινόμενα, σ. 552 - 554. Παροράματα καὶ προσθήκαι, σ. 555 - 558.

Οἱ σ., πλὴν τῶν ἄλλων προβλημάτων τὰ ὁποῖα ἐξετάζουν εἰς τὴν ἐκδοσιν αὐτὴν τῶν ᾠδῶν, ἀσχολοῦνται καὶ μὲ τὴν γλωσσικὴν μορφήν τῶν ᾠδῶν, δηλ. τὴν σύνταξιν, τὴν φρασεολογίαν, τὸ λεξιλόγιον, τὴν ἐρμηνείαν κλπ.

Ἡ γλωσσικὴ ἐξέτασις καλύπτει μέγα μέρος τῆς ἐκδόσεως. Σημειοῦνται ἐνίοτε καὶ ἀθησαύριστοι λέξεις ἢ ἀθησαύριστοι σημασίαι λέξεων ἢ καὶ σπάνιαι χρήσεις λέξεων ἢ σημασιῶν, ἐπισημαίνεται ἡ χρῆσις τοῦ ἐπιθέτου, τῶν διαφόρων συντακτικῶν σχημάτων κ.λπ. Γενικῶς ἀπὸ γλωσσικῆς πλευρᾶς ἐξετάζεται πᾶν τὸ δυνάμενον νὰ τύχη μελέτης πρὸς καλυτέραν γνῶσιν τοῦ κειμένου τῶν ᾠδῶν.

42. Ἀγγέλου Σαφαρίκα, Ἐρευνα ἐπὶ τοῦ λεξιλογίου τῶν Ἑλλήνων μαθητῶν, Ἀθῆναι 1961, σσ. 76.

Ἡ μελέτη αὕτη ἀποτελεῖται ἀπὸ τρία μέρη. Τὸ πρῶτον (σ. 5 - 9) περιλαμβάνει θέματα τῶν ἐκθέσεων, αἱ ὁποῖαι ἐξητάσθησαν διὰ τὸν καταρτισμὸν τοῦ λεξιλογίου. Τὸ δεύτερον (σ. 11 - 39) περιλαμβάνει τὸν κατάλογον τῶν λέξεων κατ' ἀλφαβητικὴν σειρὰν, καὶ τὸ τρίτον (σ. 41 - 76) τὸν κατάλογον τῶν ἰδίων λέξεων κατὰ σειρὰν συχνότητος.

43. Ἰω. Εὐθυβούλου Τσουδεροῦ, Γραμματικὴ τῶν Ἰωνικῶν καὶ Ἀττικῶν κειμένων, Ἀθῆναι 1961, σσ. 350.

Τὸ ἔργον ἐρευνᾷ τὴν Ἰωνικὴν διάλεκτον βάσει κυρίως τῶν Ὀμηρικῶν ἐπῶν, παρεπιπτόντως δὲ καὶ τῶν ἱστοριῶν τοῦ Ἡροδότου, τὴν δὲ Ἀττικὴν βάσει τῶν πεζῶν καὶ τῶν ποιητῶν, οἱ ὁποῖοι ἔγραψαν εἰς αὐτήν. Στοιχεῖα τῆς δωρικῆς διαλέκτου ὡς καὶ τῆς αἰολικῆς ἀναφέρονται μόνον, ἐφ' ὅσον ἀπαντοῦν εἰς τὰ Ἰωνικά καὶ Ἀττικά κείμενα.

Ὁ σ. παρατηρεῖ ὅτι κατεβλήθη προσπάθεια ὅπως καθ' ὅλον τὸ ἔργον καταχωρισθῆ ἕνας ἕκαστος τῶν παρ' Ὀμήρω καὶ τοῖς Ἀττικοῖς συγγραφεῦσι τύπων. Τὸ βιβλίον τοῦτο ἀποτελεῖ βοήθημα διὰ τὴν ἀριωτέραν καὶ πληρεστέραν διδασκαλίαν τῆς Γραμματικῆς. Στερεῖται σχετικῆς βιβλιογραφίας.

44. Β. Δ. Φόρη, Ἡ γραφή τῶν φθόγγων b, d, g τῆς νεοελληνικῆς (Κριτικὴ στὴν πρόταση τοῦ κ. Σ. Ι. Μακρυμίχαλου), *Παρνασσός* 3 (1961), 585 - 590.

Κρίνων τὴν πρότασιν τοῦ Σ. Μακρυμίχαλου περὶ τῆς γραφῆς τῶν φθόγγων b, d, g (= ββ, ττ, γγ) τῆς νεοελληνικῆς παρατηρεῖ ὅτι 1) Εἰς τὴν πρότασιν λείπει μία σύντομος ἱστορικὴ ἀναδρομὴ τοῦ φαινομένου, 2) Διερωτᾶται, ἂν εἶναι οἱ τρεῖς φθόγοι b, d, g οἱ μόνοι πού, ἐνῶ ὑπάρχουν εἰς τὴν Νεοελληνικὴν ὅμως δὲν ἀποδίδονται μὲ ἰδιαίτερον σύμβολον, 3) Ἐξετάζει τὸν ρόλον τοῦ ραδιοφώνου καὶ 4) Τὸ ζήτημα τῆς συμμορφοῦς. Εἰς αὐτὰ ἀπαντᾷ ὁ Σ. Μακρυμίχαλος διὰ μικρᾶς μελέτης ἐν *Παρνασσῷ* 4 (1962), 309 - 312, ὅπου παραθέτει καὶ μίαν ἐπιστολὴν τοῦ καθηγητοῦ L. Roussel σχετικῶς μὲ τὸ θέμα.

45. Ζαφ. Φραγκίσκου, Περὶ τῶν ὀνομάτων τῆς νήσου Νάξου, *Ἐπειρ. Ἐταιρ. Κυκλαδικῶν Μελετῶν*, Ἐν Ἀθήναις, τόμ. Α' (1961), 479 - 483.

Ὁ σ. στηριζόμενος εἰς μαρτυρίας συγγραφέων σημειώνει τὰ ὀνόματα ὑπὸ τὰ ὅποια εἶναι γνωστὴ ἡ νήσος Νάξος ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος μέχρι σήμερον, δηλ. *Στρογγύλη, Δία, Διονυσιάς, Καλλιόπη, Μικρὰ Σικελία, Νάξος, Ναξία, Ναξιά, Ἀξία, Ἀξιά, Ἀξος*.

46. Ἐρ. Π. Χάμπ, Τὸ ρῆμα ἐν τῇ σημερινῇ ὁμιλουμένη ἑλληνικῇ γλώσσῃ, *Ἀθηνᾶ* 65 (1961), 101 - 128.

Ἡ ἀνωτέρω ἐργασία εἶναι πρωτότυπος καὶ λίαν ἐνδιαφέρουσα, ἔχουσα ὡς σκοπὸν τὴν αὐστηρὰν μορφηματικὴν ἀνάλυσιν τοῦ ρήματος τῆς σημερινῆς ὁμιλουμένης ἑλληνικῆς γλώσσῃς. Περιλαμβάνει πάντα τὰ συστήματα, ἅτινα ἀπαντῶσιν εἰς τὸν ρηματικὸν πυρῆνα τῆς καθημερινῆς ὁμιλουμένης κοινῆς ἑλληνικῆς, προσδιορίζει καὶ ταξινομεῖ πάντα τὰ μορφήματα μετὰ τῶν συστοίχων ἀλλομόρφων, τὰ ὅποια χαρακτηρίζουν τὴν ρηματικὴν μορφικὴν τάξιν. Λίαν παραστατικοὶ εἶναι οἱ συνοδεύοντες τὴν μελέτην πίνακες.

47. Κ. Χατζηψάλτη, Φιλολογικαὶ διορθώσεις εἰς τὸ Κυπριακὸν Χρονικὸν τοῦ Λεοντίου Μαχαιρᾶ, *Byzantion* 31 (1961), 209 - 216.

Ὁ σ., ἔχων ὑπ' ὄψιν τοῦ τρίτον χειρόγραφον (τὸν ὑπ' ἀριθμ. 187 ἑλληνικὸν κώδικα τῆς ἐν Ραβέννη βιβλιοθήκης Classense) τοῦ Κυπριακοῦ Χρονικοῦ τοῦ Λεοντίου Μαχαιρᾶ, τοῦ ὁποίου παρασκευάζει νέαν ἔκδοσιν, προβαίνει εἰς ὠρισμένας φιλολογικὰς διορθώσεις τοῦ κειμένου τοῦ Χρονικοῦ [κυρίως ἐπὶ τῆς σημασίας τῆς λ. *μηνιόν* = μηνιαῖος ἢ ἐτήσιος μισθός].

48. Γ. Κ. Χατζοπούλου, Παραμύθια Ἀντρεάντων Ἄνω Ἀμισοῦ, *Ἀρχεῖον Πόντου* 24 (1961), σ. 86 - 98.

Ὁ σ. καταγράφει Ποντιακὰ παραμύθια εἰς τὸ ἰδίωμα τῆς Ἀμισοῦ καὶ παραθέτει τὰ ἐρμηνεύματα τῶν ἰδιωματικῶν λέξεων τῶν κειμένων.

49. Γ. Κ. Χατζοπούλου, Παροιμίαι καὶ παροιμιώδεις ἐκφράσεις Ἀντρεάντων Ἄνω Ἀμισοῦ, *Ἀρχεῖον Πόντου* 24 (1961), σ. 161 - 244.

Ὁ σ. καταγράφει παροιμίας καὶ ἐκφράσεις εἰς τὸ ἰδίωμα τῆς Ἀμισοῦ,

μεταγράφει αὐτὰς εἰς τὴν νέαν ἑλληνικὴν καὶ καθορίζει τὴν περίστασιν κατὰ τὴν ὁποίαν αὐταὶ λέγονται. Αἱ παροιμίαι ἔχουν ἀλφαβητικὴν κατάταξιν μετὰ τὴν βαρύνουσαν ἐννοιολογικῶς λέξιν.

50. Χρονικὸ τῶν Τσακῶνων, Σύγγραμμα - περιοδικόν. Τόμος Δεύτερος, Ἀθῆναι 1961, σσ. 160, « Ἀρχεῖον τῆς Τσακωνιάς », Ἐν Λεωνιδίῳ.

Μεταξὺ τῶν ἄλλων μελετῶν δημοσιεύονται καὶ αἱ κάτωθι γλωσσικοῦ ἐνδιαφέροντος: Ν. Βέη, Οἱ Τσακῶνες καὶ ἡ Τσακωνικὴ διάλεκτος, σ. 7 - 11, Δ. Λυσικάτου, Ἡ Τσακωνικὴ διάλεκτος κινδυνεύει. Πρέπει νὰ γίνῃ ἀγὼν διὰ νὰ διασωθῇ, σ. 29 - 32, Θ. Κωστάκη, Δωρικοὶ ἀντίλαλοι στὴν Κυνουρία. Ἡ Τσακωνιά καὶ τὰ Τσακῶνικα, σ. 49 - 51, Θάνου Βαγενᾶ, Τσακωνικὴ Βιβλιογραφία, σ. 142 - 148 (Γλωσσολογία 144 - 148).

ΔΙΚΑΙΟΣ Β. ΒΑΓΙΑΚΑΚΟΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΚΑΛΑΜΑΤΩΝ
 ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ
 ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ
 ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΘΕΤΕΡΤΙΟΣ

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
 ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006